

OPINNÄYTETYÖ

Miten kulttuurijärjestöt perustelevat ja osoittavat alansa taloudellista vaikuttavuutta?

Heli Sydänpuro

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

240 op

Arvioitavaksi jättämisaika

5/2021

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijät: Heli Sydänpuro

Opinnäytetyön nimi: Miten kulttuurijärjestöt perustelevat ja osoittavat alansa taloudellista vaikuttavuutta?

Sivumäärä: 29 ja 4 liitesivua

Työn ohjaaja: Jari Hoffrén

Työn tilaaja: Kultra Ry

Miten kulttuurijärjestöt perustelevat ja osoittavat alansa taloudellista vaikuttavuutta? Tähän kysymykseen lähdin opinnäytetyössäni etsimään vastauksia. Opinnäytetyön tilaaja, Kultra ry haluaa kehittää kulttuurialan taloudellisen vaikuttavuuden mittaamista. He haluavat tilata opinnäytetyönä selvityksen siitä, minkälaisia keinoja käyttäen ja mitä tutkimuksia kulttuurijärjestöt ja kulttuuritoimijat Suomessa ovat tehneet alan taloudellisen vaikuttavuuden selvittämiseksi.

Työn aineistokeruumenetelminä on käytetty teemahaastatteluita ja kyselytutkimusta. Haastateltavina olivat kulttuurialan toimijat ammattiliitoista sekä asiaan perehtyneet ihmiset musiikki-, teatteri ja media-alalta. Kyselytutkimus oli kohdennettu kulttuurijärjestöille, sisältäen Kultra ryille kuuluvat jäsenjärjestöt ja muita kulttuurialan toimijoita. Tutkimus on toteutettu siten että vastaajia ei pysty tunnistamaan, heidän niin halutessaan.

Työ tuottaa tilaajalle tietoa keinoista, jotka ovat jo kulttuurialan kentällä käytössä, taloudellisen vaikuttavuuden mittareista ja muista tavoista mitata sitä. Työ tuottaa tietoa alalla jo tehdyistä tutkimuksista liittyen taloudelliseen vaikuttavuuteen.

Lisäksi kartoitettiin uusia toimintatapoja, joita ala on ottanut käyttöön viimeisen vuoden aikana.

Kysymys, mittaatteko taloudellista vaikuttavuutta, on yleisesti vaikea hahmottaa. Työn yhteenvedona voi todeta että, taloudellista vaikuttavuutta mitataan taide- ja kulttuurialoilla. Kulttuuriala on kuitenkin pirstaleista, ala hyötyisi laajemmasta tavasta tarkastella ja hyödyntää jo olemassa olevia mittaristoja.

Asiasanat: kulttuurituotanto, kulttuurinen pääoma, kulttuuriteollisuus, vaikuttavuus, mittarit

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Heli Sydänpuro

Title: How do cultural organizations justify or demonstrate the economic impact of their sector?

Number of Pages: 29 and 4 attachment pages

Supervisor: Jari Hoffrén

Commissioned by: Kulta Ry

How do cultural organizations justify or demonstrate the economic impact of their sector? The purpose of this study was to find answers to this question. The client of the thesis, Kulta ry, wants to develop a system to measure the economic impact of the cultural sector. And therefore, they commission a thesis on the means and methods used by cultural organizations and cultural actors in Finland to determine the economic impact of the cultural sector.

Thematic interviews and questionnaires have been used as data collection methods. Interviewees include individuals from trade unions of the culture sector, music and theater, media unions and theater. The survey was targeted and sent to cultural organizations, including member organizations belonging to Kulta ry and others. The survey was carried out in such a way that the respondents could not be identified if they so wished.

The thesis provides the client with information about the means already in use in the field of culture, indicators of economic effectiveness and other ways to measure it. The work provides information on the studies conducted and means that have been priorly established to work well.

In addition, new practices were identified by the industry over the last year, when covid-19, remote work and remote events were identified as a part of the new normal.

Economic effectiveness is generally difficult to perceive. The respondents reflected on whether to conduct the interviews directly with the them (who?) or with their members.

To summarize the work, economic effectiveness can be measured within the culture sector. However, the culture sector is fragmented and therefore in the future the culture sector would benefit from a broader point of view, also by including to make use of already existing metrics.

Keywords: economic impact, cultural sector, measuring

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	TIETOPERUSTA.....	7
	2.1 Kirjallisuus ja tutkimukset.....	8
	2.2 Mittarit	8
	2.3 Vaikuttavuuden mittaamisesta	10
3	MENETELMÄT.....	12
	3.1 Haastattelut	12
	3.2 Kyselytutkimus	15
4	TULOKSIA	17
	4.1 Haastatteluiden tulokset.....	17
	4.2 Kyselyn tulokset	18
	4.3 Havaittuja keinoja	22
5	YHTEENVETO	25
6	LOPUKSI	27
	LÄHTEET	28
	LIITTEET	30

1 JOHDANTO

Kulttuuri- ja taidealat ovat taloudellisessa ahdingossa koronan suljettua ovet. Liiketoiminta alalla on pysähtynyt ja osin loppunut kokonaan. Tukitoimia tarvitaan, jotta ala saataisiin nousuun. Kulta Ry tilasi opinnäytetyönä selvityksen siitä, minkälaisia keinoja käyttäen ja mitä tutkimuksia kulttuurijärjestöt ovat tehneet selvittääkseen oman alansa taloudellista vaikuttavuutta. Alalla tarvitaan toimivia tapoja mitata taloudellista vaikuttavuutta. Mittaaminen on helpompaa, vakuuttavampaa ja luotettavampaa, kun käytetään samoja tapoja ja mittareita.

Selvityksen tarkoituksena on saada selville minkälaisia keinoja käyttäen ja mitä tutkimuksia kulttuurijärjestöt ovat tehneet mitatakseen oman alansa taloudellista vaikuttavuutta. Alalla ei ole vakiintunutta käytäntöä, miten sitä mitataan.

Tavoitteena on selvittää, mitkä ovat toimivia tapoja mitata taloudellista vaikuttavuutta eli mittaamistapojen tutkimista. Tarkastella mittaustapoja, mitkä tavat ovat yleisemmin käytettyjä. Tavoitteena on tehdä mittaamistavoista johtopäätöksiä ja kehittämisehdotuksia Kulttuuripoliittikkaa ekonomistikielellä -hankkeeseen. Ekonomisti tekee selvityksen tiedon tuottamisessa kulttuuritalouspolitiikasta, tämä selvitys tulee auttamaan käytännössä, miten kuntien ja valtion pitäisi toimia, jotta kulttuuriala nousisi koronan aiheuttamasta taantumasta.

Kyselyn ja haastattelun tuloksista selviää, mitä keinoja kulttuurialan toimijat käyttävät taloudellisen vaikuttavuuden mittaamiseen. Kyselystä ja haastatteluista saattaa selvitä, että kulttuurijärjestöt eivät mittaa taloudellista vaikuttavuuttaan ollenkaan. Mittaamistavoista valitaan muutamia eri keinoja, joihin perehdytään tarkemmin. Tästä selviää kehittämisenäkökulma, millaisia ovat hyviä menetelmiä ja voisiko niitä kehittää lisää, paremmiksi. Opinnäytetyön tulokset ovat tukena tiedon tuottamisessa kulttuuritalouspolitiikasta, niin valtiollisten ja kunnallisten päättäjien kuin mediankin käyttöön, jonka tuottaa ammattiekonomisti, Kulttuuripoliittikkaa ekonomistikielellä -hankkeessa.

Selvityksessä käytettiin haastatteluista kyselytutkimuksen teorian pohjaan tukeutuen ja haastatteluiden pohjalta laadittiin tutkimuskysymykset.

Kyselytutkimus lähetettiin kulttuurijärjestöille. Kyselyllä selvitettiin, mitä tietoja on taloudellisesta vaikuttavuudesta, miten asioita on selvitetty ja millaista dataa kulttuurijärjestöillä asiasta

on. Näin hyödynnetään kulttuurialan omaa asiantuntemusta. Millaisia mittaustapoja ja mittareita on jo olemassa. Tietoperustan ja kerätyn aineiston tiedot yhdistettynä tuottavat parempaa tulosta yhdessä.

2 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyöni tilaaja on Kulta ry, joka on taide- ja kulttuurialan valtakunnallinen edunvalvoja. Kulta ry:n tavoitteena on toimia valtakunnallisesti vahvistaen taide- ja kulttuurialan yhteiskunnallista asemaa ja taloudellisia toimintaedellytyksiä. (Kulta ry 2020.)

Kulta ry tilasi vuonna 2020 Humanistisen ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon opiskelijoilta useampia opinnäytetöitä kartoittaakseen kulttuurin kentän tulevaisuusnäkökuomia. Opinnäytetyössäni keskityn, vain taloudellisen vaikuttavuuden näkökulmasta, kulttuurialan tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittämiseen.

Kulttuurialaa on haastavaa katsoa kokonaisuutena alan pirstaleisuuden ja monimuotoisuuden vuoksi (Kosonen & Pekkarinen 2010, 3; Luonila, Kurlin, Karttunen ja Mäenpää 2019, 45). Kukin ala katsoo aihetta omasta näkökulmastaan, johtuen alan erikoisesta luonteesta.

Selvitys on rajattu mittaamistapojen tutkimiseen. Taloudellisen vaikuttavuuden kerrannaisvaikutukset ja esimerkiksi talouden ROI- mittaristot on jätetty tästä selvityksestä kokonaan pois.

Taloudellinen vaikuttavuus, aiheen kirjallisuus ja tutkimuspohja oli monin kohdin puutteellinen, alan taloudellisen vaikuttavuuden mittarit ja mittaamistavat olivat riittämättömiä.

Tutkimuksia on tehty muun muassa festivaalien näkökulmasta, sosiaalisten, kulttuuristen ja taloudellisten vaikuttavuuksien arvioinnista (Luonila ym. 2019). Festivaalit ovat oman kulttuurimuotonsa, ja tapahtumina samantyyppisiä, mutta poikkeavat toisistaan esimerkiksi tavoitteen ja koon puolesta (Luonila ym. 2019, 54–55). Jos festivaalien vertaaminen keskenään on vaikeaa niin kulttuuriala kokonaisuudessaan on tutkimuksen mittakaavassa katsottuna hyvin laaja ja monimuotoinen.

Taloudellisten vaikuttavuuden moniulotteisia talousvaikutteita on tutkinut myös Kainulainen. Tulokset vaihtelevat riippuen mistä näkökulmasta tapahtumaa ja taloutta tarkastellaan (Kainulainen 2004;2005). Aluetaloudellisuus tapahtumien läheisyydessä ja kerrannaisvaikutukset tapahtumissa ja festivaaleilla ovat hänen tutkimuksiensa näkökuomia.

Kerrannaisvaikutukset, työllistävät ja lisäävät paikallisten tuotteiden myyntiä tapahtuman lähi-alueella (Kainulainen 2005, 23). Tämä näkökulma on tärkeä niin tapahtumille kuin aluetaloudellisuudelle, mutta tämä selvitys on rajattu mittaamistapojen tutkimiseen.

2.1 Kirjallisuus ja tutkimukset

Tavoitteena oli löytää monipuolisesti kirjallisuutta ja tutkimuksia, josta löytyisi tietoja jo olemassa olevista mittaamistavoista, ja jossa käsitellään aihetta taloudellisen vaikuttavuuden näkökulmasta.

Varsinaista tutkimusta luovien alojen talouden vaikutuksista on varsin vähän, kertoo Jansson (Jansson 2014). Hän on tutkinut talouden vaikutusten tulokulmaa, jossa ollaan kiinnostuneita muun muassa kulttuurin talouden seurannan mittareista. Talouden tulokulmalla tarkoitetaan tässä yhteiskuntaa hyödyntäviä tilastointitietoja ja kulttuurialan talouteen seurantaan käytettäviä mittareita. (Jansson 2014, 6.) Tietoperustaa vaikuttavuuden mittaamiseen löytyi, mukana oli yleensä taloudellisuuden lisäksi muita näkökulmia.

2.2 Mittarit

Mittari määritellään siten että mietitään asia tai ilmiö, jota mitataan. Mittari voi olla valmiina tai sen voi myös kehittää itse (Tietoarkisto). Mitä mitataan ja miten mitataan, sen mukaan valitaan mittari.

Onko mahdollista löytää yhteinen mittaristo? Koko kulttuurialla, kokonaisuudessaan, ei ole vakiintunutta tapaa mitata taloudellista vaikuttavuutta. Kukin kerää tietoa alakohtaisesti, mutta yhteinen tapa mitata vaikuttavuutta puuttuu. Onko olemassa jotain mittaria, jonka voisi soveltaa useimmille kulttuurin aloille.

Taide- ja kulttuurifestivaalien vaikuttavuus suosituksista, kerrotaan että seurantamittareiden määrittely ei ole helppoa koska vaikuttavuuden tasot ja tavoitteet ovat erilaisia (Luonila ym. 2019).

Ei voi mitata asiaa, jos ei tiedä mikä se on. Muutostavoitteet tulee olla tiedossa, sanoi Tykkyläinen. Mihin muutosta halutaan? (Tykkyläinen 2021). Onko muutostavoite tässä kohtaa yhteisen mittaamistavan löytäminen? Tarve yhteiselle mittarille, vaikuttavuuden mittaamiseen.

Viestinnän mittaamisen oppaasta löysin esimerkkejä erilaisten organisaatioiden tavoitteista sekä niihin liittyvistä mittareista. Näitä esimerkkejä soveltaen sain mittaristoja kyselytutkimukseen. (Juholin 2013, 62–63.)

Koko kulttuurialalla tarvitaan oman toiminnan ohella myös koko alaa kuvaavaa tietoa. Eri taide- ja kulttuurialojen välille on toivottu vertailutietoja, joista selviää vertailukelpoisilla käsitteillä tietoa rahoituksesta, työllisyydestä, toiminnanmäärästä ja kävijämääristä. Taiteen ja kulttuurin alat ovat keskenään hyvin erilaisessa asemassa kerätyn tiedon suhteen. (Haanpää, Manu & Siltanen 2020, 24.)

Museoiden, kirjastojen tietoperusta on hyvin vahva ja laadukas verrattuna muihin taiteen ja kulttuurin aloihin tai jopa muihin yhteiskunnan palveluihin. Näiden lisäksi myös teattereiden tietoperusta on vahva ja laadukas ja se onkin vanhin ala-kohtainen tilasto. Tietoprosessia ja tietopolitiikkaa tarkastellessa tämä ei kuitenkaan tule yllätyksenä. Molemmissa sekä toiminta itsessään että tietoprosessien kulku ja tietopolitiikan käytännöt tukevat laadukkaasti tiedon syntymistä. (Haanpää 2020, 24).

Muilla taiteen ja kulttuurin aloilla ei ole asia näin hyvin ja lähtökohdatkin ovat erilaiset, koska mm. toiminta on vaikeammin tunnistettavaa ja siten myös vaikeampaa kirjata ylös. Saatavilla oleva tieto on näin niukempaa ja huonommin saatavilla. (Haanpää ym. 2020, 24)

Alajoki kertoo, että suomenkielisiä julkaisuja ei kirjastojen taloudellisesta vaikuttavuudesta juurikaan löydy, vaikka maailmalla on runsaasti tehty tutkimuksia (Alajoki 2017).

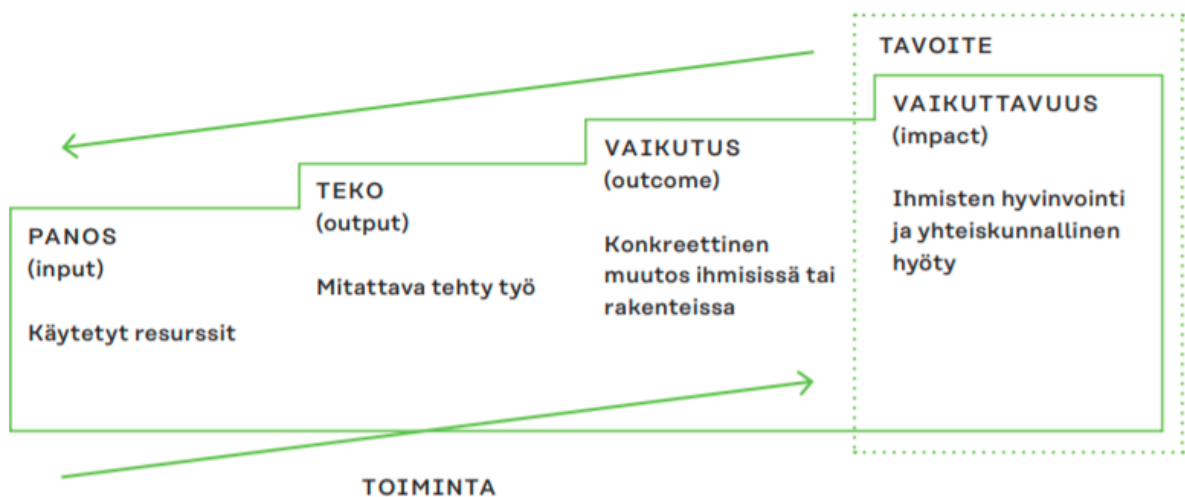
Toimivia mittaustapoja siis löytyy, mutta niiden kehittäminen ja ylläpito vaativat pitkäjänteistä työtä.

2.3 Vaikuttavuuden mittaamisesta

Vaikuttavuusketju ja IOOI-menetelmä

Kuva 1. Vaikuttavuuden mallin rakenne. Kuva vaikuttavuusketjusta. 1.tavoite 2.muutokset, mihin toimintaan halutaan muutosta ja näihin avuksi mittaristo, jolla saadaan aikaan muutostieto. Muutostiedoilla ja mittareilla saadaan 3. keinot käyttöön. (Vaikuttava yritys 2021.)

Kuva 2. IOOI-menetelmä vaikutusketjusta (Heliskoski, Humala, Kopola, Tonteri ja Tykkyläinen 2018, 5).

Vertailun vuoksi esitän vaikuttavuuden mittaamisesta kaksi eri kaaviota. Samankaltaisuutta löytyy, molemmissa tavoitteena jokin muutos ennen kuin vaikuttavuus voidaan todentaa.

Vaikuttavuuden syntyyn kuluu aikaa kolmesta vuodesta jopa kuuteen vuoteen, ja muutoksiin on kehitetty hyväsi todettuja indikaattoreita. Vaikuttavuuden toteuttamiseen tarvitaan muutoksia usein ihmisten käytöksessä ja yhteiskunnan rakenteissa. Vaikuttavuuden tavoitteena on aina muutosten aikaansaaminen, tavoitteiden saavuttaminen. (Heliskoski ym. 2018, 6.)

3 MENETELMÄT

Selvityksessä on käytetty kvalitatiivista ja kvantitatiivista menetelmää. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen suhdetta on perinteisesti kuvattu vastakkainasettelun kautta tai osittaa laadullinen tutkimus kritiikkinä määrälliselle tutkimukselle. Määrälliset tutkimukset eivät tule olla kokonaan aineistolähtöistä ja sitten taas laadulliset tutkimukset eivät voi perustua pelkkiin haastatteluihin. (Sarajärvi & Tuomi 2017, 66–67.) Vastakkainasetteluun ei ole yksiselitteistä vastausta, mutta käytin menetelmiä tämän selvityksen teossa, niin että laadullinen ja määrällinen tutkimus tukevat toisiaan.

Teemahaastattelu valikoitui haastattelumuodoksi. Puolistrukturoitu haastattelumenetelmä sopi hyvin tarkoitukseeni, lyhyet napakat kysymykset ja lopuksi avoin kysymys. Pysyen koko ajan aiheessa. Haastattelut tehtiin, jotta selviäisi, mitä keinoja tai tapoja mittaamiseen käytetään kulttuurikentällä ja onko tutkimuksia tehty.

Teemahaastattelussa edetään tiettyjen, etukäteen valittujen kysymysten mukaan (Sarajärvi ym. 2017, 77). Kysymykset taloudellisesta vaikuttavuudesta, sen mittaamisesta ja mittaamisista-voista pitivät haastattelut teemassa.

Määrällistä tutkimusta tässä selvityksessä edustaa kyselytutkimus.

3.1 Haastattelut

Haastattelin kulttuurialan toimijoita selvittääkseni, mitataanko alalla taloudellista vaikuttavuutta ja jos mitataan, millä tavoin.

Haastattelut tein Teamsin kautta videoyhteydellä. Haastattelin kutakin organisaatiota erikseen.

Haastattelukysymykset lähetettiin etukäteen, että haastateltavat pääsevät tutustumaan kysymyksiin rauhassa (Sarajärvi ym. 2017, 75). Uskon että haastattelun teemassa pysytään paremmin, kun kysymykset ovat kaikilla tiedossa.

Haastatellut olivat,

- Suomen Muusikkojen Liitto ry, Ahti Vänttinen, Puheenjohtaja
- Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry, Anne Saveljeff, tiedottaja, päätoimittaja, työehtoasiantuntija
- Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry, Karola Baran, Toiminnanjohtaja

- Kansallisteatteri, Päivi Isosaari, Tuotantojohtaja.

Haastateltavani valitsin siten että he olisivat kattavasti eri kulttuurinaloilta, tässä tapauksessa musiikki-teatteri- ja media-alat.

Kysymys: **Mikä on yrityksenne toiminta-ajatus? Keitä ovat jäsenet?**

Ahti Vänttinen, Suomen Muusikkojen Liitto ry:n Puheenjohtaja vastasi: Muusikkojen liitto on SAK lainen ammattiliitto, jolla on 3900 jäsentä. Heistä reilut 1000 kuukausipalkkaisia sinfoniaorkesterissa ja kansallisoopperassa, sekä freelancereita musiikin eri sektoreilla reilut 2500. Freelancerit ovat kasvava jäsenryhmä, liiton jäsenmäärä on ollut tasaisessa kasvussa viimeiset 6 vuotta vastoin yleistä kehitystä liittojen jäsenmäärissä. Liiton tarkoitus on edistää jäsenten työoloja, työehtoja, sosiaaliturvaa, ammatillista järjestäytymistä ja työllisyyttä, ammatillisia valmiuksia ja yhteisöllisyyttä. Lisäksi edistämme esittävää säveltaidetta monella eri tavalla, esim. olemassa olevat monigenre-klubit Helsingissä ja Tampereella sekä Radio Helsinki.

Anne Saveljeff, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto, Teme ry on nimensä mukaisesti Esittävien taiteiden ja audiovisuaalisen puolen ammattiliitto. Ammattiliiton perustehtävä on neuvotella työmarkkinoilla työehtosopimuksia ja hoitaa jäsenten edunvalvontaa. Jäseniä ovat mm. teatteri- ja mediatyöntekijät, tanssi, sirkus, elokuva, ja tv-alan ammattilaiset ja opiskelijat. Temen jäseniä on siis 7, eräänlaisia jäsenjärjestöjä, alan itsenäisiä pienempiä jäsenliittoja. Henkilöjäseniä on kaikkiaan 5200.

Päivi Isosaari, Kansallisteatterin Tuotantojohtaja vastaa, että heidän toiminta-ajatuksenaan on olla kotimaisen teatterin tärkein kohtaamispaikka Suomessa.

Oletteko tehneet tutkimuksia alanne taloudellisista vaikutuksista?

Yksikään haastatteluorganisaatioista ei ole tehnyt tutkimuksia alansa taloudellisista vaikutuksista.

Isosaari vastaa:

Ei olla tehty, sen takia että kun meillä on rahoituksesta 75 % tulee valtiolta, jos he ei edellytä sitä niin sitten mekään emme mittaa. Heillä on toisenlaiset mittarit, erilaisia katsojamääriin ja lipputuloihin liittyviä mittareita mitä he seuraavat ja sitten yhteiskunnallista vaikuttavuutta siinä sitten rinnalla enemmänkin.

Vänttinen vinkkaa, että Music Finland on tehnyt tutkimuksia aiheeseen liittyen, siitä enemmän jäljempänä tekstissä.

Onko teillä käytössä hyviä tapoja mitata taloudellista vaikuttavuutta?

Jäsenmäärät ovat kasvaneet niin Muusikkojenliiton kuin Temenkin osalta, koko 2000- luku Teme on kasvanut joka vuosi 2–5 %. Muusikkojenliiton jäsenmäärä on ollut tasaisessa kasvussa viimeiset 6 vuotta. Temessä tehdään jäsentyytyväisyyskyselyitä.

Kansallisteatterissa ei ole jäseniä, kertoo Isosaari. Kansallisteatterin mittaustapoja on monia, mitataan kävijämääriä ja lipun ostaneiden määrää ja muita katsojakontakteja. Ilmaistapahtumien kävijämäärät tilastoidaan, lasketaan tapahtumien määrää, kotimaisten kantaesitysten määrää, vierailujen määrää, kartoitetaan lipunkeskihintaa, lipputulot ja sitten muut tuotot mitä on: sponsorituotot ja vuokratulot, ravintolan tuotot, kaikennäköiset kirjamyynnit ja muu oheistuote kaikki mistä niitä tuottoja tulee, luettelee Isosaari käytössä olevia mittareita.

Onko mielestänne tarvetta mitata alanne taloudellista vaikuttavuutta?

Vänttinen kertoo, että Music Finland kerää dataa keskitetysti musiikkialalla. Heidän nettisivuiltaan löytyy laajasti tietoa musiikkialan taloudesta, viennistä ja kokonaisarvoista sekä mitausjärjestelmästä. Livepuoleen ja vapaan kentän toimintaan liittyy haasteita, keskittäminen on tuonut kehitystä vertailuun vuositasolla. Tämän tyyppinen data on hyvä olla olemassa päättäjien kanssa kommunikoidessa.

Samaa mieltä on Isosaari, näinä aikoina kulttuurikin joutuu perustelemaan olemassaolonsa. On oltava dataa, joka osoittaa kulttuurialan tärkeyden. Saveljeff kokee myös, että alan tärkeyttä on jatkuvasti todisteltava päättäjille, miten vaikuttavuutta voisi mitata ja olisiko se tärkeää ja lisää että taide ja kulttuuri on yhteiskunnallisesti ja kansantaloudellisesti todella merkittävää.

Oletteko kehittäneet koronan vaikutuksiin liittyen uusia palveluita jäsenille?

Vänttinen kertoo haastattelussa, että Muusikkojen liitossa he ovat järjestäneet uudentyyppistä, volyymiltaan massiivista neuvontaa ja tukea jäsenille työttömyyteen. He näkevät tämän eräänlaisena työtaistelutilanteena, jossa he koittavat huolehtia jäsentemme toimeentulosta niillä keinoilla, joita heillä on, esimerkiksi lobbaamalla tukea valtiovalan suunnalta.

Muusikkojen liitto on jakanut apurahoja noin miljoonan euron edestä mobiiliapplikaatiolla ja kehittänyt järjestelmän, jolla eri tavoin kerättyä rahaa saadaan jaettua eteenpäin jäsenille. Massiivisen työttömyyden ja työn estymisen vuoksi liitto tekee

kaikkensa liiton jäsenten eteen. Tästä esimerkkinä korona-apurahojen jakaminen on uusi liiton toimintamuoto. Alan esittäjien nettomenetysten tuet ja työttömyys-turva pois laskettuna ovat tällä hetkellä n. 130 miljoonaa euroa, eikä sitä ongelmaa liiton tukitoimet poista. Valtiolta on tullut 19 miljoonan tukipaketti, joka ei auta kovin pitkälle. Vääntinen toivoo, että luvattu isompi tukipaketti toteutuu. (Vääntinen 2021.)

Teme on lisännyt taiteen ja kulttuurin lobbaamista ja on yrittänyt saada näkyvyyttä valtakunnalliseen mediaan. Temen yhteistyö SAK:n kanssa todella tärkeää yhteiskunnallisesti ja työmarkkinoiden kannalta. (Saveljeff 2021).

Isosaari Kansallisteatterista kiteyttää muuttuneen tilanteen kulttuurialalla, he ovat huomanneet, että ministeriö on seurannut striimauksia ja aikaa, jonka ihmiset viihtyvät heidän somekanavissaan. Tätä seurataan yhä aktiivisemmin kuukausittain Digitaalisen tuottajan toimesta, ja luvut ovat tulleet jäädäkseen normaalien esitystoiminnan lukujen rinnalle.

Kulttuuria on aina pidetty itsestäänselvyytenä, mutta uusi tilanne on pakottanut miettimään myös mitä ala tarkoittaa lukuina. Normaalioloissa ei kiinnitetä huomiota asioihin, pidetään itsestään selvänä, että on taidelaitokset olemassa ja taidetta kulutetaan ja taidetta myös rahoitetaan mutta sitten kun tulee tällaisia poikkeustilanteita. (Isosaari2021).

Muuttuvissa olosuhteissa myös mitattavat asiat muuttuvat. Kulttuurialalla on tehtävä muutoksia ja keksittävä uusia toimintatapoja selvittääkseen koronan aiheuttamasta työsuluista ja koko alaa koskevista muutoksista. Haastattelut tehtiin, jotta selviäisi, mitä keinoja tai tapoja mittaamiseen käytetään kulttuurikentällä ja onko tutkimuksia tehty. Haastattelut sujuivat suunniteltuja kysymyksiä mukaillen. Haastatteluista sain tietoa erilaisista mittaamistapoja kyselytutkimukseeni. Käytännössä olevista tavoista saa paremman käsityksen kuin pelkästä aineistolähtöisestä tietoperustasta.

3.2 Kyselytutkimus

Keinot taloudellisen vaikuttavuuden mittaamiseen- niminen kyselytutkimus. Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa mitä keinoja taloudellisen vaikuttavuuden mittaamiseen toimijoilla on käytössä. Kyselyssä oli valinta- ja monivalintakysymyksiä, pakollisia- ja vapaaehtoisia kysymyksiä, kysely sisälsi myös avoimia kysymyksiä. Avoimissa kysymyksissä tutkimukseen osallistuja voi kertoa omin sanoin aiheesta.

Oli kehitettävä oikeat kysymykset millä pystytään tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksen vastaamaan. Kyselytutkimukseen apuna käytin Kehittämistyön menetelmien kurssimateriaalia (Lindholm 2016; 2019). Kyselytutkimuksessa tulee olla selkeä kuva siitä mihin etsitään vastausta. Kysymysten asettelu on oltava niin että kysymys tarkoittaa samaa asiaa kaikille.(Lindholm 2016;2019.)

Kyselytutkimus oli tehty Forms lomakkeella. Forms lomake toimii mobiili -ja tietokone sovelluksessa. Kysymyksiä lomakkeella oli 13. Kysymykset 1–3 olivat taustakysymyksiä. Kysymykset 4–7 olivat mittaamistavoista. Kysymykset 8–9 koskivat tehtyjä tutkimuksia. 10 oli mielipidekysymys ja kysymykset 11–12 liittyivät uusiin toimintatapoihin. Viimeinen kysymys oli avoin kysymys, jossa sana oli vapaa ja sai laittaa kyselyyn liittyen terveisiä tutkijalle.

Kyselytutkimus oli avoinna 19.4-24.4.2021.

Kysely osoitettiin rajatulle 111 henkilölle, jotka toimivat jäsenjärjestöissä tai ovat kulttuurialan toimijoita. Kyselytutkimus lähetettiin sähköpostitse. Kulttuuritoimijoiden yhteystiedot saatu Kulta Ry:ltä

Kyselyyn vastasi 43 henkilöä 111 henkilöstä.

Kyselytutkimuksen saateteksti ja kysely kokonaisuudessaan on liitteissä.

4 TULOKSIA

Toivoin löytäväni kyselyistä ja haastatteluista vastauksia, jolla saadaan osoitettua käytäntöön hyviä mittaustapoja ja keinoja taloudellisen vaikuttavuuden perustelemiseen. Niistä hyötyisi koko kulttuuriala.

4.1 Haastatteluiden tulokset

Haastatteluista kaksi organisaatiota oli kulttuurialan liittoja ja yksi teatteri, joten mitattavat asiat eivät olleet keskenään suoraan verrannollisia.

Haastatteluista selvisi, että teatterissa seurataan kävijä- ja lipun ostaneiden määriä sekä muita katsojamääriä. Lisäksi seurataan ilmaistapahtumien kävijämääriä, tapahtumien määriä, kotimaisten kantaesitysten määriä, vierailujen määriä, kartoitetaan lipun keskihintaa, lipputuloloja, sponsorituloja ja vuokratuloja, ravintolan tuottoja ja oheistuotteiden tuottoja; Kansallisteatteri lähinnä seuraa näitä mittareita, joita rahoittaja pyytää.

Jäsenmäärät ovat ne mitä seurataan ammattiliittojen toimesta. Koronan aiheuttaman tilanteen vuoksi ammattiliitoissa on aloitettu tulomenetyksien seuranta. Ammattiliittojen edunvalvonnassa on tullut esille muun muassa se, miten freelancereiden tulonmenetykset käsitellään. Kulttuurialan taiteilija on työntekijä siinä missä kaikki muutkin, tämä tulee huomioida työttömyys-turvassa. Tähän epäkohtaan tarvitaan muutosta ja se tulee olemaan esillä kulttuurialan tulevaisuuden keskusteluissa.

Tapahtuma-alan tuet eivät valu taiteilijoille, muusikoille ja esittäjille toiminnan puuttuessa. Tämä on siis myös poliittinen kysymys. Tulonmenetyksen mittauksen haasteellisuutta lisää toimintamuotojen hajanaisuus, on yrittäjiä, freelancereita, työt ja tilanteet vaihtelevat ja on myös monialaisia töitä. (Vänttinen 2021.)

Tulonmenetykset saattavat herkästi kasvaa suuriksi, vaikka pienemmät tapahtumat sallittaisiinkin, sillä isompien artistien esiintymiset eivät olet kannattavia vajaalla kapasiteetilla. Työhön päästään siis kunnolla käsiksi vasta sitten, kun yhteiskunta pystytään avaamaan lähes kokonaan. (Music Finland 2021.)

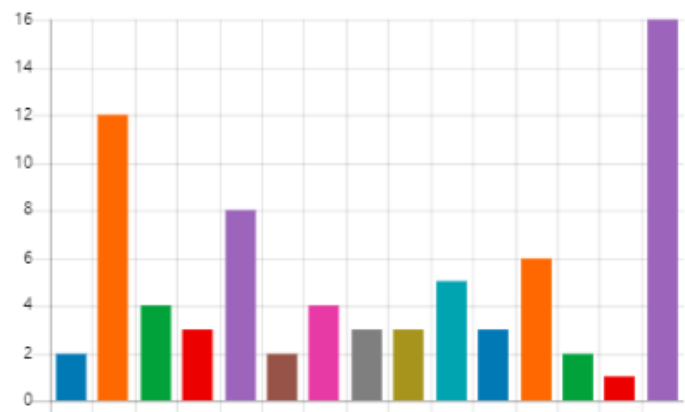
Nopeasti muuttuvat tilanteet, esimerkiksi tämä koronan aiheuttama työttömyys, on otettu alalla hyvin huomioon ja uutta toimintaa on jo kehitetty.

4.2 Kyselyn tulokset

Keskeinen tulos on, että kulttuurialoja on monia ja mittaamistapoja löytyy vaihtelevasti.

Vastaajien toimialat:

● Sirkus	2
● Musiikki	12
● Elokuva	4
● Televisio	3
● Tapahtumatuotanto	8
● Kirjallisuus	2
● Muotoilu	4
● Audiovisuaalinen	3
● Teatteri	3
● Museo	5
● Tanssi	3
● Kuvataiteet	6
● Ooppera	2
● Baletti	1
● Joku muu	16

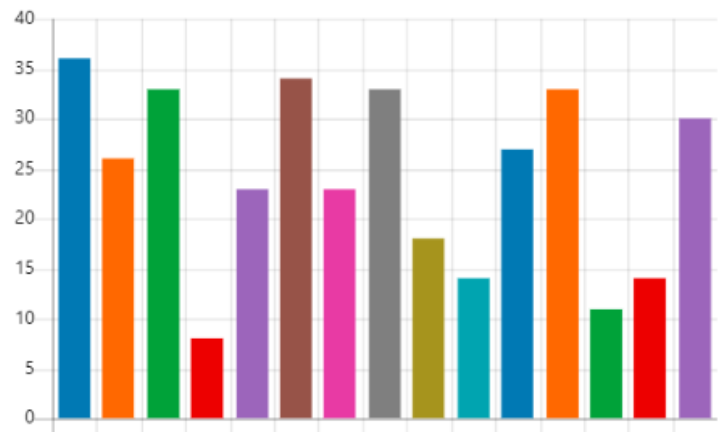
Kuva 3. Pylväskaavio vastaajien toimialoista

Listasta valittavissa olevien vastaajien toimialojen ykkösenä oli Musiikkiala. Muu-statuksella vastaajia oli 16 kpl eli ylivoimaisesti eniten. Tämä kertoo kulttuurialan moninaisuudesta.

Joku muu toimialoihin lukeutui; Käsityö, peliala, yhdistykset, nukketeatteri, edunvalvonta, kuvitusala.

Näitä asioita mitattiin,

● jäsenmäärät	36
● asiakasmäärät	26
● henkilöstön määrät	33
● oheistuotteiden myynnit	8
● apurahojen suuruus/määrät	23
● avustuksien suuruus/määrät	34
● toiminnan vakiintuneisuus ja s...	23
● yrityksen tuloslaskelma, tase	33
● taloudelliset menetykset	18
● lipputulot	14
● yhteistyökumppanit	27
● tapahtumien määrät	33
● sponsorituotot	11
● suoratoisto esitysten määrät	14
● sosiaalisen median analytiikka	30

Kuva 4. Pylväskaavio mittaristosta, mitattuja määriä, tuloja, menetyksiä ja tuottoja.

Listasta valittavissa olevien mittaamistapojen valinnat, kerrat, määrät, volyymit ja keinot, joilla taloudellista vaikuttavuutta voidaan mitata, eniten käytössä olivat jäsenmäärät 36 kpl, avustukset 34 kpl ja henkilöstön määrä 33 kpl.

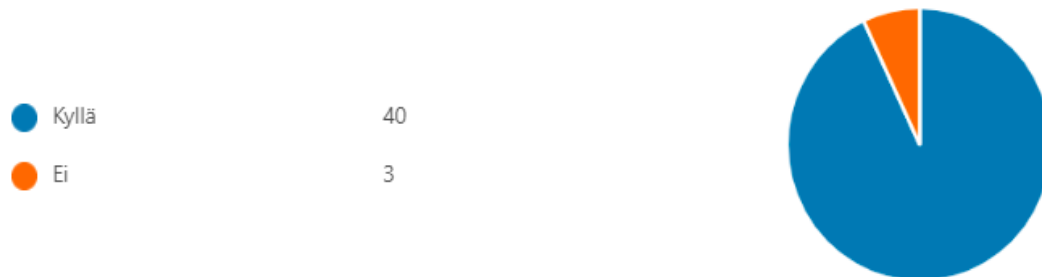
Vähiten mittareista käytössä olivat oheistuotteiden myynti 8 kpl ja sponsorituotot 11 kpl.

Miten vastaajat mittasivat niitä asioita, joita yllä oli valittu? Kysymys oli määristä, tuloista, menetyksistä ja tuotoista.

Sain tietoa, että jäsenmääriä mitattiin jäsenrekistereillä ja jäsenkyselyillä, avustuksia ja henkilöstöä tuloilla ja lukumäärillä.

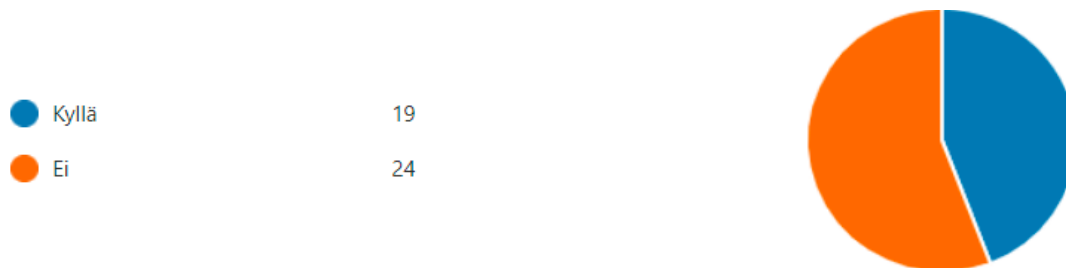
Sosiaalisen media seuranta saatiin kanavien analytiikkatyökaluilla. Vuosittain tehtävät jäsenkyselyt. Kyselyihin vastaaminen on pakollista, koska jäsenmaksun suuruus määräytyy sen mukaan. (Vastaaja 1.) Järjestöjäsenkyselyllä, eli tämän tyyppisellä nettilomakkeella (Vastaaja 9).

Kyselystä selvisi se, että suurimman osan mielestä, 93 % vastaajista, taloudellisen vaikuttavuuden mittaaminen on tarpeellista.

Kuva 5. Piirakkakaavio taloudellisen vaikuttavuuden tarpeen mittaamisesta.

Kyselystä selvisi myös, että tutkimuksia on tehnyt 44 % vastaajista.

Kuva 6. Piirakkakaavio taloudellisesta vaikuttavuudesta tehdyistä tutkimuksista

Kyselystä selvinneet tutkimukset ja julkaisuvuosi. Linkit julkaisuihin liitteissä.

Grafia ry, toimialatutkimus 2019

Neogames, Suomen peliala 2018-selvitys

Globe Art Point, The Impact Globe Art Point 2020

Suomen Unima ry, Nukketeatteriselvitys 2013

Suomen Kustannusyhdistys ry. Vuositilasto 2020

LiveFIN ry, Elävän musiikin yksityissektorin tunnuslukuja 2019

Suomen kirjastoseura, Kirjastojen taloudelliset vaikutukset 2017

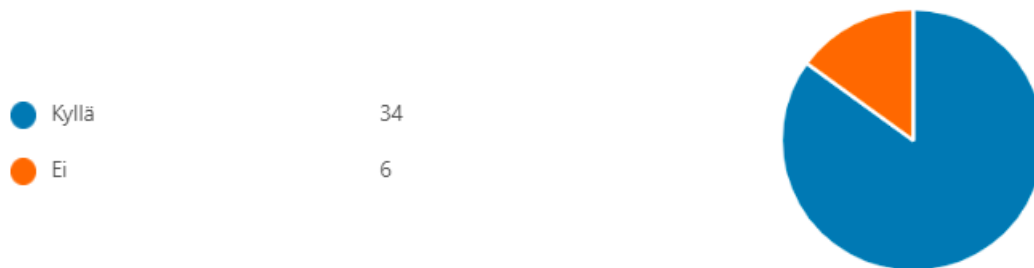
Music Finland. Musiikkialan tilannekuvia 2020–2021.

Finland Festivals. Festivaalien käyntimäärien tilastot 2020.

Sain yhteydenottoja sähköpostitse ja vinkin muun muassa tekeillä olevaan tutkimukseen, joka perehtyy siihen mitä kannattaa mitata luovilla aloilla, jotta mittauksella saavutetaan yhteiskunnallista hyötyä: Creative Business Finlandin tiekartta (Perttunen 2021).

Lisäksi muutama vastaaja kertoi, että tutkimuksia ei ole julkaistu, vaan niitä on käytetty sisäisesti ja raportoitu muun muassa yrityksen hallitukselle ja rahoittajille.

Vastaajista lähes 80 % kertoo, että viimeisen vuoden aikana heille on tullut uusia palveluita tai toimintatapoja.

Kuva 7. Piirakkakaavio uusista palveluista ja toimintatavoista viimeisen vuoden aikana

Kyselyn tuloksista oli havaittavissa, että kulttuuri- ja taidealalla on aloitettu myös uutta toimintaa. Uusi toiminta näyttäytyi erityisesti erilaisten etä tapahtumien kasvuna. Etä tapahtumia oli toteutettu esimerkiksi seminaareina ja striimeinä.

Verkkoseminaarit, tapaamiset etänä, etä tapahtumat ja näyttelyt verkossa olivat yleisimmät etä tapahtumat.

Olemme luoneet kokonaan uuden etä paketin ja toteuttaneet sillä useita erilaisia kiertueita. Paketti koostuu online-konsertista, oheismateriaalista sekä vuorovaikutteisesta Kysy esiintyjältä -osiosta. Tähän liittyen on pitänyt uudistaa sekä tilastointia että palautejärjestelmää myös. (Vastaaja 18).

Toiminnan siirtyminen verkkovälitteiseksi on mahdollistanut laajemman osallistumisen, joka on tasa-arvoinen riippumatta asuinpaikasta. Toimintatavoissa tapahtuneita muutoksia ovat

edunvalvontatyössä lisääntyneet jäsenten tulonmenetykset ja muut koronakriisiin liittyvät asiat.

Sanaa vapaa osioon jätetty kommentti:

Taloudellisen vaikuttavuuden mittaamisessa on otettava huomioon yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus uudella tavalla. Mittaristo tarvitsee oikeudenmukaisuuskalibroinnin. (Nilsson 2021.)

4.3 Havaittuja keinoja

Kyselyn vastausten perusteella selvisi, että kaikkia, kyselyssä valittavissa olevista mittareista, oli käytetty.

Uusia keinoja ei vastauksista tullut esille, mutta tulonmenetyksiä on alettu seurata enemmän. Sosiaalisen median käyttöaktiivisuus ja seuranta ovat nostaneet päätään monessa yrityksessä.

Selvisi että kyselyitä ja kartoituksia tehdään nyt paljon, ne olivat käytössä monessa paikassa muun muassa jäsenkyselyt, asiakaskyselyt ja henkilöstökyselyt.

Eniten on mitattu määriä, mm jäsenmäärät, tapahtumien määrät ja vähiten tuloja ja tuottoja.

Paneudun muutamiin keinoihin, jotka nousivat esiin kyselystä.

Kyselyt

Aineistosta nousi esille seuraavat kyselymuodot,

- jäsenkyselyt
- henkilöstökyselyt
- asiakaskyselyt

Kyselyt, eniten käytössä olevat keinot, mutta niissäkin on omat ongelmat.

Yritämme välillä tehdä selvityksiä jäsentemme toimeentulosta suorilla kyselyillä, mutta on hankala saada näyttelijöitä vastaamaan. Vastaaaja 2

Kyselyillä pystyy nopeallakin aikataululla keräämään tietoa. Kysymysten asettelu on oltava yksikäsitteinen. Lyhyet kysymykset, joissa ovat selkeät vastausvaihtoehdot, helpottavat vastaajaa (Lindholm 2016). Usein kyselyt on aikaa vieviä ja vaikeaselkoisia. Tämä aiheuttaa sen, että kyselyihin ei viihsitä vastata, kun ne koetaan hankaliksi. Kyselyihin vastaaminen kiinnostaa

enemmän, jos vastaamisesta palkitaan ja on tiedossa kauanko kysely vie aikaa. Lyhyesti ja ytimekkäästi!

Miten teen kyselyn mahdollisemman vastaajaystävälliseksi?

- Tieto, miksi on tärkeää vastata kyselyyn
- Lyhyet kysymykset
- Selkeät kysymyksen asetelut
- Valmiit vastausvaihtoehdot
- Mahdollisuus kommentoida tai vastata avoimeen kysymykseen

(Lindholm 2016; 2019)

Itse lisäisin vielä nämä:

- Tieto, kauanko kyselyn vastaamiseen kuluu aikaa
- Palkitseminen -arvonta, - lahjakortti tapahtumaan
- Kiittäminen vastaamisesta

Sosiaalisen median analytiikka

Taide- ja kulttuuritoimijat ovat viime vuosina myös heränneet hyödyntämään sosiaalisen median analytiikkaa yleisöistä kertyvän käyttäjätiedon keräämiseen (Suokas 2021, 54).

Sosiaalisen median käyttöaktiivisuus ja seuranta olivat käytössä monella toimijalla.

Sosiaalisesta mediasta saa paljon seurantadataa siihen tarkoitetuilla työkaluilla. Sosiaalisen median kanavilla on omat seurantatyökalut.

Muun muassa

- Facebook kävijäseuranta
- Google Analytics
- Viidakkomonitor
- Gruppo Mailer

Kyselyn vastauksista selvisi, että sosiaalisen median analytiikka ja erilaiset kyselyt ovat jo olemassa olevia keinoja. Molemmat näistä keinoista sopivat kulttuurialalle. Ennen näiden keinojen käyttöönottoa tulee selvittää mitä tietoa näillä etsimme, silloin on helpompaa etsiä käyttötarkoitukseen sopivia työkaluja ja valita keino.

5 YHTEENVETO

Tavoitteena oli selvittää, mitkä ovat toimivia tapoja mitata taloudellista vaikuttavuutta eli mitaamistapojen tutkimista. Haastatteluista ja kyselystä saatujen vastausten perusteella alan pirstaleisuus ja freelancereiden työn epävakaisuus ovat selkeästi esillä selvityksen tuloksissa. Kyselyn vastausprosentti oli 38 %. Tutkimuksia taloudellisista vaikuttavuuksista on tehty paljonkin esim. musiikkialalla, Music Finland on tehnyt viimeisen vuoden ajan Tilannekuvia -sarjaa, jossa käsitellään musiikkialan taloudellista tilannetta muun muassa Koronan aiheuttamien työsuлкujen vuoksi. Musiikkialalla kesän festarit ovat olleet suuri tulonlähde. Tulonmenetykset saattavat kasvaa suuriksi, vaikka pienemmät tapahtumat sallittaisiinkin. (Music Finland 2021)

Koko kulttuurialaa kattavia tutkimuksia ei ole tehty. Mittaaminen kiinnostaa ja vastanneiden mielestä mittareille on selkeästi tarvetta. Yleisesti ollaan sitä mieltä, että mittaaminen on vaikeaa ja tarvetta on yhteiselle mittaristolle. Vaikka mitataan niin usein datan tarkempi analysointi jää päivittäisten töiden jalkoihin. Ennakko-oletukseni oli, että kaikilla ei ole mittareita käytössä, mutta jokainen toimija käytti jotakin mittaria. Strategiana oli tehdä haastatteluita tarvittaessa vasta kyselyn jälkeen, mutta vaikuttavuuden mittaaminen ei kovin hyvin auennut kirjallisuutta tutkimalla. Toimintatapaa muutamalla sain perspektiiviä aiheeseen paremmin. Dataa kyselytutkimukseen kertyi tekemällä henkilöhaastatteluja muutamien kulttuurialan kattojärjestöjen edustajien kanssa. Tietoperustan ristivalottaminen ei onnistunut, koska aineistosta selviää se, että mittaamistavat koskien koko alaa, ovat riittämättömät. Aineisto mikä löytyi taloudellisesta vaikuttavuudesta, niissä käsiteltiin usein myös sosiaalista vaikuttavuutta. Sainko vastuksen kysymykseen? ”Miten kulttuurijärjestöt perustelevat ja osoittavat alansa taloudellista vaikuttavuutta?” Selvitys on tehty haastatteluin ja kyselyin. Selvityksessä on esitelty mitä keinoja on käytössä ja mitä tutkimuksia kulttuuritoimijat ovat tehneet alansa taloudellisen vaikuttavuuden selvittämiseksi. Alan pirstaleisuus ja se että kukin toimii omilla aloillaan, hämmästytti mutta samalla olen hahmottanut paremmin kulttuurialan laajuutta. Olen kiitollinen, että alan toimijat suostuivat haastatteluihin ja näin jakoivat omaa tietämystään kauttani koko alalle. Kyselyyn vastanneille myös kiitokset, sillä kyselyyn vastasi 38 % toimijoista, joille se lähetettiin. Sain käsityksen, että kulttuuritoimijat ovat väkeä, jotka selvästi haluavat jakaa omaa tietoa myös muille.

Lähetettyäni kyselytutkimuksen sain useita sähköpostiviestejä, joissa mainittiin syitä miksi he eivät vastaa kyselyyn tai lisäinformaatiota kuten tietoa tutkimuksista, joita he ovat tehneet tai ovat tekemässä.

Keskeisiä tuloksia tiivistettynä

- Toimivia mittaustapoja löytyy mutta yhteiselle mittarille olisi tarvetta
- Kaikilla vastaajista oli ollut käytössään jonkinlainen mittari taloudellisen vaikuttavuuden mittaamiseen.
- Koronan kriisiin liittyvät edunvalvonta asiat
 - tulonmenetykset
 - freelancereiden työttömyysturva
- Uutta toimintaa aloitettu, etänä
- Tutkimukset, joita vastaajat olivat tehneet alansa taloudellisista vaikutuksista

Yhteenvetona toivon, että selvityksestä on hyötyä Kulttuuripoliittikkaa ekonomistikielellä - hankkeeseen.

6 LOPUKSI

Tuloksista tuli hyvin esille mitä tutkimuksia vastaajat ovat tehneet, ehdotan tutustumista esiin tulleisiin tutkimuksiin ja julkaisuihin.

Grafia ry. Toimialatutkimus 2019

Neogames. Suomen peliala 2018-selvitys

Globe Art Point. The Impact Globe Art Point 2020

Suomen Unima ry, Nukketeatteriselvitys 2013

Suomen Kustannusyhdistys ry. Vuositalasto 2020

LiveFIN ry. Elävän musiikin yksityissektorin tunnuslukuja 2019

Suomen kirjastoseura. Kirjastojen taloudelliset vaikutukset 2017

Music Finland. Musiikkialan tilannekuvia 2020–2021.

Finland Festivals. Festivaalien käyntimäärien tilastot 2020.

Yhteiselle standardisoidulle mittarille olisi tarvetta. Ehdotan että Kulta ry ja jäsenjärjestöt ko-koaisivat työryhmän kulttuurialan edustajista ja loisivat yhteistä mittaria. Mittarit missä on samat nimittäjät tai tunnusluvut, että niitä pystyy vertailemaan. Työryhmä koostuisi eri kulttuurialan edustajista, näin saadaan tieto mittarin soveltuvuudesta eri aloille. Olisi tärkeää, että työryhmässä olisi kaikkien alojen edustajat.

Päätän opinnäytetyöni sanoihin, jotka kiteyttävät ajatukseni:

Talousvaikutusten mittaaminen on tärkeää, mutta niiden rinnalla pitäisi aina olla mukana myös sosiaalisten vaikutusten arviointia (Vastaaja 24).

Kiitos!

LÄHTEET

- Alajoki, Elina 2017. Yleisten kirjastojen taloudellinen vaikuttavuus – tutkimuskirjallisuuden analyysi. Tampereen yliopisto Viestintätieteiden tiedekunta Informaatiotutkimus ja interaktiivinen media Pro gradu -tutkielma.
- Alasuutari, Pertti 1995. Laadullinen tutkimus. 3. painos. Vastapaino Oy
- Baran, K 2021, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry.
- Eskola, J., & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino.
- Haanpää, S., Manu, S., & Siltanen, K. 2020. Taiteen ja kulttuurin toimialan tilasto- ja tietoperusta: Nykytila ja kehittämisehdotukset.
- Heliskoski, J., Humala, H., Kopola, R., Tonteri, A., & Tykkyläinen, S. 2018. Vaikuttavuuden askelmerkit. Työkaluja ja esimerkkejä palveluntuottajille. Sitran selvityksiä, 130.
- Isosaari, P 2021. Kansallisteatteri.
- Jansson, S. 2014. Mittaamattoman arvokasta? taiteen ja kulttuurin vaikutustutkimuksia ja -metodologioita. Teatterikorkeakoulu. <http://hdl.handle.net/10138/135814>
- Kainulainen, K. 2004. Elämyksistä elinkeinoja-Kulttuuritapahtumien paikallistaloudelliset merkitykset maaseutukunnille ja kaupungeille. onko tähän viitattu?
- Kainulainen, K. 2005. Kunta ja kulttuurin talous. Tulkintoja kulttuuripääoman ja festivaalien aluetaloudellisista merkityksistä. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Karhu, L. 2020. Julkisten hankintojen taloudellisen vaikuttavuuden arviointimalli. Viitattu 15.5.2021 <https://lutpub.lut.fi/handle/10024/161888>
- Kulta ry. Viitattu 4.4.2021 <https://kulttuurijataide.fi/>
- Kosonen, H & Pekkarinen, H 2010. Kulttuurialan kolmas sektori 2010:24, OKM. Diges ry. Viitattu 6.5.2021 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75510/OKM24.pdf?sequence=1>
- Lindholm, A, Tutkimuskyselyn tekeminen Webropol-ohjelmalla. 28.3.2019. Viitattu 21.5.21. <https://youtu.be/5YIrwiWkK7I>
- Lindholm, A. Hyvän tutkimuskyselyn laatiminen 23.10.2016, <https://youtu.be/GPC9smzfrVU>
- Luonila, M, Kurlin, A, Karttunen, S ja Mäenpää, M. Taide- ja kulttuurifestivaalien vaikuttavuus 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraiset valtionavustukset festivaaleille vuonna 2018. Cuporen verkkojulkaisu 52. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
- Music Finland Musiikkialan tilannekuva päivitty 4/2021: Musiikkialan ahdinko jatkuu jo toista vuotta. Viitattu 16.5.2021 <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/musiikkialan-tilannekuva-p%C3%A4ivitty-4-2021-musiikkialan-ahdinko-jatkuu-jo-toista-vuotta>
- Nilsson, T 2021. Kuvasto
- Perttunen, A. 2021. Creative Finland.
- Koronapandemian vaikutukset kulttuurialalla pitkäkestoisia 2021 OKM. Viitattu 16.5.2021 <https://minedu.fi/-/kysely-koronapandemian-vaikutukset-kulttuurialalla-pitkakestoisia>.
- Sarajärvi, A., & Tuomi, J. 2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi: Uudistettu laitos. Tammi.
- Saveljeff, A 2021. Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry.
- Suokas, K. 2021. Digitaalisuuden hyödyntäminen yleisöpohjan kasvattamisessa taide- ja kulttuurialalla Suomalaisia ja kansainvälisiä näkökulmia.

Tietoarkisto.<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/mittaaminen/mittaaminen/>

Tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/mittaaminen/luotettavuus/#validiteetti>

Tykkyläinen, S 2021. Vaikuttava yritys.

Vaikuttava yritys. viitattu 27.4.2021 <https://vaikuttavuus.newzenler.com/fp/vaikuttava-hanke-videosarja-1/al-JyUK2>

Vänttinen, A. 2021. Suomen Muusikkojen Liitto ry.

LIITTEET

Liite1

Haastatteluiden kysymykset:

- Mikä on Muusikkojen liiton toiminta-ajatus? Keitä ovat jäsenet?
- Oletteko tehneet tutkimuksia alanne taloudellisista vaikutuksista?
- Onko teillä käytössä hyviä tapoja mitata taloudellista vaikuttavuutta?
- Jos on, mitä ne tavat ovat?
- Onko alueellisia eroja? (jossain toimii mittaustapa, toisella paikkakunnalla sama tapa ei toimi)
- Jos ei ole, niin onko mielestänne tarvetta mitata alanne taloudellista vaikuttavuutta?
- Mitä muuta haluaisitte sanoa aiheesta? Sana vapaa.

Vastauksista riippuen, saatan esittää lisäkysymyksiä kuten; tutkimuksen julkaisuvuosi, mistä ovat tulleet hyvät keinot/tavat mitata taloudellista vaikuttavuutta, ovatko tavat/keinot olleet käytössä kauan/vähänaikaa, mitä mittaamistavoista selviää.

Kyselyn saateteksti:

Hei!

Kulttuuri- ja taidealat ovat taloudellisessa ahdingossa, kun korona sulki ovet. Liiketoiminta alalla on pysähtynyt ja osin loppunut kokonaan. Tukitoimia tarvitaan, jotta ala saataisiin nousuun.

Opiskelen Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa kulttuurituotantoa ja valmistun Kulttuurituottajaksi.

Kulta Ry tilasi opinnäytetyönä minulta selvityksen siitä, minkälaisia keinoja käyttäen ja mitä tutkimuksia kulttuurijärjestöt ovat tehneet selvittääkseen oman alansa taloudellista vaikuttavuuttaan. Mittaamiskeinojen kehittämistoimenpiteet ovat kulttuurialalle tarpeellisia, koska on tärkeää näyttää ja selvittää miten taloudellinen vaikuttavuus koskee kulttuurialaa.

Opinnäytetyön aiheena on "Miten kulttuurijärjestöt perustelevat/osoittavat alansa taloudellista vaikuttavuutta?"

Tämä kysely on lähetetty rajatulle määrälle jäsenjärjestöjä tai kulttuurialantoimijoita.

Jos et ole oikea henkilö teidän yrityksessänne vastaamaan tähän kyselyyn, välittäisitkö ystävällisesti sähköpostin oikealle henkilölle.

Mittaamiskeinojen kehittämistoimenpiteet ovat kulttuurialalle tarpeellisia, koska on tärkeää näyttää ja selvittää, miten taloudellinen vaikuttavuus koskee kulttuurialaa. Kyselyn tulokset ovat tukena Kulttuuripolitiikkaa ekonomistikielellä -hankkeessa, joka tulee niin valtiollisten ja kunnallisten päättäjien, kuin mediankin käyttöön.

Vastaathan kyselyyn viimeistään 24.4.2021. Kiitos jo etukäteen ajastasi!

Vastaaminen kestää n. 5 minuuttia

Liite 2

Kyselytutkimuksen kysymykset:

Taustatiedot

1. Toimiala, jolla työskentelette? Jos monia niin valitkaa ne kaikki

Sirkus
 Musiikki
 Elokuva
 Televisio
 Tapahtumatuotanto
 Kirjallisuus
 Muotoilu
 Audiovisuaalinen
 Teatteri
 Museo
 Tanssi
 Kuvataiteet
 Ooppera
 Baletti
 Joku muu

2. Jos vastasitte edelliseen joku muu, niin kirjoittakaa toimialanne tähän

3. Mikä on yrityksenne toiminta-ajatus tai liiketoimintaidea?

Osa 2

Taloudellisen vaikuttavuuden mittaaminen

Alla lueteltuna muutamia mittaamistapoja: kerrat, määrät, volyymit ja keinoja, joilla taloudellista vaikuttavuutta voi mitata

4. Mittaatteko seuraavia asioita?

jäsenmäärät
 asiakasmäärät
 henkilöstön määrät
 oheistuotteiden myynnit
 apurahojen suuruus/määrät
 avustuksien suuruus/määrät
 toiminnan vakiintuneisuus ja säännöllisyys
 yrityksen tuloslaskelma, tase
 taloudelliset menetykset
 lipputulot

yhteistyökumppanit
tapahtumien määrät
sponsorituotot
suoratoisto esitysten määrät
sosiaalisen median käyttöaktiivisuus

5.Miten mittaatte niitä asioita, joita yllä oli valittu?

6.Eikö listasta löytynyt tapaa, mitä te käytätte? Jos teillä on käytössä joitain muita hyviä tapoja mitata taloudellista vaikuttavuutta, voitte kirjoittaa ne tähän.

7. Onko alanne taloudellista vaikuttavuutta mielestänne tarvetta mitata?

Kyllä
Ei

8.Oletteko tehneet tutkimuksia alanne taloudellisista vaikutuksista?

Kyllä
Ei

9.Mitä tutkimuksia? julkaisuvuosi?

10.Vastatkaa vain, JOS ETTE olleet käyttäneet mitään edellä mainittuja keinoja tai mittareita, taloudellisen vaikuttavuuden mittaamiseen. Onko mielestänne tarvetta löytää joitakin yhteisiä mittareita tai keinoja?

Kyllä
Ei

11.Onko toimintaanne tullut uusia palveluita tai toimintatapoja nyt viimeisen vuoden aikana?

Kyllä
Ei

12.Uudesta palvelusta tai toimintatavastanne voitte kirjoittaa tähän

13.Sana vapaa! Kertokaa ajatuksianne taloudellisen vaikuttavuuden mittaamisesta... Halutessanne voitte kirjoittaa myös yrityksenne nimen. Kyselyyn liittyen terveisiä tutkijalle.

Liite 3

Vastaajien ilmoittamat tehdyt tutkimukset ja linkit tutkimuksiin:

Grafia ry, toimialatutkimus 2019, julkaistaan kesäkuussa: https://grafia.studio.crasman.fi/file/dl/i/XcHyQ/Kvsqe31enqH1iB6n7FX_qw/Grafia_toimialatutkimus_2019.pdf

Neogames, <https://neogames.fi/fi/suomen-peliala-2018-selvitys/>

Globe art point 2020. <http://www.globeartpoint.fi/wp-content/uploads/2020/10/Globe-Art-Point-and-the-Impact-Report-by-Demos-Helsinki.pdf>

Suomen Unima ry, Nukketeatteriselvitys 2013. <https://unimafinlandtiedostot.files.wordpress.com/2015/03/nukketeatteriselvitys.pdf>

Suomen Kustannusyhdistys ry. Vuositalasto 2020. <http://tilastointi.kustantajat.fi/PublicReporting2/Report.aspx>

LiveFIN ry, Elävän musiikin yksityissektorin tunnuslukuja 2019. <https://www.livefin.fi/wp-content/uploads/2020/12/Elavan-musiikin-yksityissektorin-tunnuslukuja-2019-LiveFIN-ry.pdf>

Suomen kirjastoseura. Kirjastojen taloudelliset vaikutukset 2017. <https://suomenkirjastoseura.fi/files/julkaisut/Kirjastojen%20taloudelliset%20vaikutukset.pdf>

Music Finland. Musiikkialan tilannekuvia 2020–2021. <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset>

Finland Festivals. Festivaalien käyntimäärien tilastot 2020. <http://www.festivals.fi/tilastot/#>

Creative Business Finlandin tiekartta. <https://www.creativefinland.fi/tiekartta>